

ТАҚРИЗ

ба автореферати диссертатсияи Сулаймонзода Нилуфар Сулаймон дар мавзуи «Методикаи ташаккули тафаккур ва салоҳиятмандии омӯзгорони ояндаи забони англисӣ тавассути кор бо матнҳои таълимӣ», барои дарёфти дараҷаи илмии номзоди илмҳои педагогӣ аз рӯйи ихтисоси 5.3.5.9 – Назария ва методикаи таълими забонҳои хориҷӣ (забони англисӣ) пешниҳод шудааст.

Таҳсилоти муосири омӯзгорӣ ба ташаккули мутахассисе равона шудааст, ки метавонад донишҳои азхудкардаи худро дар фаъолияти мустақилонаи касбӣ истифода намояд. Дар омодагии омӯзгори забони англисӣ ин талабот махсусан муҳим аст, зеро фаъолияти омӯзгор бо коркарди доимии иттилоот, матнҳои гуногун, маводи таълимӣ ва вазъиятҳои коммуникативӣ алоқаманд мебошад. Аз ин рӯ, масъалаи рушди тафаккур ва салоҳиятмандии омӯзгори оянда тавассути кор бо матнҳои таълимӣ мавзуи қобили таваҷҷуҳи илмӣ мебошад.

Муаллифи диссертатсия кӯшиш намудааст, ки имкониятҳои матни таълимиро дар ташаккули қобилияти мустақилонаи фикрронӣ ва омодагии касбии донишҷӯёни ихтисоси забони англисӣ муайян намояд. Мавқеи мазкур аз он ҷиҳат муҳим аст, ки матни таълимӣ метавонад ҳамзамон барои рушди донишҳои забонӣ, фаъолияти маърифатӣ ва малакаҳои касбӣ истифода гардад.

Дар тавсифи умумии таҳқиқот мубрамияти мавзӯ, мақсад, вазифаҳо, объект, предмет, фарзияи илмӣ, асосҳои методологӣ, марҳилаҳо, наwgонии илмӣ ва аҳамияти амалии таҳқиқот муайян карда шудаанд. Муаллиф ҳадафи таҳқиқотро ба таҳия ва асоснок намудани асосҳои назариявӣю методии истифодаи матнҳои таълимӣ ҳамчун муҳити рушди тафаккур ва салоҳиятмандии омӯзгорони ояндаи забони англисӣ равона намудааст.

Фарзияи илмӣ таҳқиқот низ бо моҳияти мавзӯ робитаи бевосита дорад: агар кор бо матн дар асоси фаъолияти таҳлилӣ, тафсирий ва рефлексивӣ ташкил карда шавад, имконияти рушди тафаккур ва салоҳиятмандии касбии

донишчӯён зиёд мегардад. Ин мавқеъ асоси мантиқии қисми методии таҳқиқотро ташкил медиҳад.

Дар кори диссертатсионӣ барои ҳалли масъалаҳои гузошташуда як қатор методҳои таҳқиқот истифода шудаанд. Таҳлили адабиёти илмӣ, мушоҳида, пурсиш, омӯзиши таҷрибаи таълимӣ ва озмоиши педагогӣ имконият додаанд, ки масъала аз чанд ҷиҳат омӯхта шавад.

Ҷиҳати мусбати таҳқиқот дар он аст, ки муаллиф танҳо бо баррасии назариявии мавзӯ маҳдуд нашуда, самаранокии методикаи пешниҳодшударо дар шароити таҷрибавӣ низ мавриди санҷиш қарор додааст. Пойгоҳи таҷрибагии таҳқиқот муассисаҳои таҳсилоти олии педагогии кишварро дар бар гирифтааст.

Масъалаи муҳими таҳқиқот муайян намудани меъёрҳо ва нишондиҳандаҳои арзёбии рушди тафаккур ва салоҳияти касбӣ мебошад. Ин ҷанба барои таҳқиқоти педагогӣ аҳамияти махсус дорад, зеро бе нишондиҳандаҳои муайян арзёбии самаранокии методикаи пешниҳодшуда душвор мегардад. Дар таҳқиқот чунин масъала ҳамчун яке аз вазифаҳои мустақил гузошта шудааст.

Навгониҳои илмӣ диссертатсия дар таҳияи методикаи истифодаи матнҳои таълимӣ барои рушди тафаккур ва салоҳиятмандии омӯзгорони ояндаи забони англисӣ ифода меёбад. Муаллиф инчунин модели рушди тафаккур ва салоҳиятмандӣ, механизми дидактикии кор бо матн ва технологияи таҳлил ва тафсири матни таълимиро пешниҳод кардааст.

Аз ҷиҳати педагогӣ аҳамияти махсус доштани таҳқиқотро дар он دیدан мумкин аст, ки фаъолияти донишчӯ дар ҷараёни кор бо матн ба якчанд сатҳ тақсим мешавад: дарки иттилоот, таҳлил, тафсир, арзёбӣ ва баёни мавқеи шахсӣ. Чунин ташкили фаъолият метавонад барои гузариш аз таълими репродуктивӣ ба таълими фаъол ва эҷодӣ мусоидат намояд.

Аҳамияти амалии натиҷаҳои таҳқиқот дар имкони истифодаи онҳо дар раванди таълими донишчӯёни ихтисоси забони англисӣ, таҳияи машғулиятҳои амалӣ, супоришҳои таълимӣ ва маводи методӣ ифода меёбад.

Муаллиф инчунин имконияти истифодаи натиҷаҳоро дар курсҳои тақмили ихтисос ва таҳияи барномаҳои таълимӣ нишон медиҳад.

Аз мазмуни таҳқиқот бармеояд, ки кори таҷрибавӣ барои муайян намудани самаранокии методика мавқеи муҳим дорад. Гузаронидани марҳилаҳои пайдарпайи таҳқиқоти таҷрибавӣ ва истифодаи меъёрҳои муайяни арзёбӣ ба муаллиф имконият додааст, ки натиҷаҳои пешниҳодшуда танҳо дар сатҳи назариявӣ боқӣ намонанд.

Дар баробари ин, дар автореферат баъзе эродҳои ба назар мерасанд:

1. Дар қисми тавсифи натиҷаҳои таҷрибавӣ нишон додани якчанд мисоли мушаххаси тағйироти фаъолияти донишҷӯён пеш аз истифода ва баъд аз татбиқи методика матни таҳқиқотро боз ҳам боварибахштар мегардонд.

2. Дар баъзе мавридҳо мафҳуми «салоҳиятмандӣ» бо «салоҳият» наздик истифода шудааст. Муайян намудани фарқи истилоҳии онҳо дар як қисми махсуси автореферат ба возеҳии баён мусоидат мекард.

3. Дар баъзе ҷойҳо аз ҷиҳати таҳрири забонӣ тақмил додани ҷумлаҳо зарур аст, зеро истифодаи ибораҳои дароз метавонад дарки баъзе андешаҳои илмиро каме душвор намояд.

Эродҳои зикршуда асосан хусусияти тавсиявӣ ва таҳрирӣ дошта, ба мазмун ва натиҷаҳои асосии таҳқиқот таъсири ҷиддӣ намерасонанд.

Дар маҷмӯъ, диссертатсияи Сулаймонзода Нилуфар Сулаймон масъалаи муҳими омодаسازیи омӯзгорони ояндаи забони англисиро мавриди таҳқиқ қарор дода, дар он робитаи байни кор бо матнҳои таълимӣ, рушди тафаккур ва ташаккули салоҳиятмандии касбӣ асоснок карда шудааст.

Натиҷаҳои бадастомада, модели пешниҳодшуда, методикаи таҳиягардида ва маводи таҷрибавии таҳқиқот барои тақмили раванди омодаسازیи омӯзгорони ояндаи забони англисӣ аҳамияти муайян доранд. Маводи таҳқиқот метавонад дар раванди таълими донишҷӯён ва ҳангоми таҳияи маводи таълимию методӣ истифода шавад.

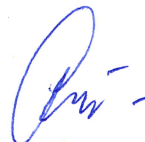
Бо назардошти арзёбии умумии мазмун, самти илмӣ, натиҷаҳои назариявӣ амалӣ ва хусусияти таҷрибавӣ таҳқиқот метавон хулоса кард, ки автореферати диссертатсияи Сулаймонзода Нилуфар Сулаймон дар мавзуи «Методикаи ташаккули тафаккур ва салоҳиятмандии омӯзгорони ояндаи забони англисӣ тавассути кор бо матнҳои таълимӣ» ба талаботи муқарраргардида ҷавобгӯ буда, муаллифи он барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои педагогӣ аз рӯи ихтисоси 5.3.5.9 – Назария ва методикаи таълими забонҳои хориҷӣ (забони англисӣ) сазовор мебошад.

Тақриздиханда:

Муовини директор оид ба таълими

Коллеҷи муҳандисии омӯзгорӣ

шаҳри Душанбе, номзади илмҳои педагогӣ

Карабаев Бахтовар
Бахтиёрович

Имзои н.и.п. Б.Б. Карабаевро тасдиқ мекунам.

Сардори Раёсати кадрҳо,
корҳои махсус ва бойгонӣ

Хусейнов О.З.

«12» августи соли 2026